

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (13)

Datum
2025-02-17

Diarienummer
15918-2024

Förvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till:
fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Länsstyrelsen Norrbottens remissvar gällande betänkandet Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, SOU 2024:65

Er beteckning: Fö2024/01668

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Norrbottens län tillstyrker i huvudsak utredningens förslag, men det finns emellertid behov av att utveckla utredningens förslag för att nå en ändamålsenlig och effektiv lagstiftning. Några förslag behöver tydliggöras för att praktiskt kunna tillämpas. Exempelvis är det av vikt att de begrepp som används harmoniseras med övrig lagstiftning på området.

Bland annat föreslår Länsstyrelsen att begreppet ”kvalificerad” fredstida krissituation utgår och att kommande lagstiftning tydliggör kravställning på önskvärd förmågenivå för kommuner och regioner.

Länsstyrelsen ser särskilt behov av att beakta följande områden:

- Förslag gällande *särskilda verksamhetskrav* bör ersättas med ett föreskriftsbemyndigande till MSB samt möjlighet för länsstyrelsernas att inrikta planeringen för att kunna tillse att kommuner och regioner anpassar åtgärder baserat på egna förutsättningar och behov.
- Förslag om kommuners inrättande av TiB-funktion och samordnare bör kompletteras med att ge möjlighet för mindre kommuner att dela på TiB-funktion och samordnare.
- Förslaget om tillsyn bör kompletteras med möjlighet att tillgripa sanktioner, såsom föreläggande vid vite, för att få en

effekt av tillsynen. MSB bör här till få en tillsynsvägledande roll gentemot länsstyrelserna.

- Finansiering av länsstyrelsernas stöd bör ge utrymme för länsstyrelserna att ge riktat stöd till vissa kommuner för att möjliggöra för dessa att uppnå kravställning enligt ny lagstiftning.
- Föreslagen finansieringsmodell för statens ersättning till kommuner och regioner via generella statsbidrag riskerar att missgynna mindre kommuner.
- Länsstyrelsen anser att det är av vikt för Sveriges totalförsvaret att ny lagstiftning tydliggör kommuner och regioners skyldighet i att medverka i planering för civilt försvar. Det bör särskilt tydliggöras att de har ett ansvar kopplat till värdlandsstöd och att de har en informationsskyldighet. Medverkansskyldighet bör finnas vid behov och inte endast i samband med en fredstida kris eller under höjd beredskap.
- Utöver behovet av att uppnå en viss grundförmåga bör det beaktas att en stor del av planeringen kommer att behöva anpassas efter regionala förutsättningar. Planeringen bör därför inriktas genom nivåerna regeringen – civilområdesansvariga länsstyrelser – övriga länsstyrelser – kommuner/regioner.
- Avslutningsvis föreslår Länsstyrelsen ett tillägg i regleringen om kommuner och regioners grundläggande beredskap, varigenom frågor kopplade till mänskliga rättigheter samt barn- och jämställdhetsperspektiv ska beaktas.

Länsstyrelsens synpunkter

Avsnitt 1.2 Förslag till förordning om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap

Länsstyrelsen och hälso- och sjukvård

Länsstyrelsen anser att det behövs en tydlig struktur för att rapporteringarna ska vara effektiva och ändamålsenliga. En erfarenhet från framförallt coronapandemin var att kommunerna

fick begäran om lägesrapportering från flera olika aktörer och instanser och det blev därmed av vikt för dem (särskilt mindre kommuner med få resurser) att prioritera att antingen fullfölja rapportering eller att vidta andra åtgärder för att hantera konsekvenserna av pandemin. I de flesta fall nedprioriterades rapporteringen, vilket i sin tur medförde att eventuell viktig information inte kom fram till beslutsfattare och därmed var vidtagna åtgärder inte anpassade utifrån hela samhällets behov, utan endast från de som hade "muskler" att kontinuerligt arbeta med lägesrapportering.

En tydlig struktur för rapportering bör regleras genom föreskrifter och däri särskilt beakta risken för parallella rapporteringskrav.

Länsstyrelsen ser även behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan länsstyrelserna och Socialstyrelsen vad gäller stöd och uppföljning gentemot kommuner och regioner samt roll för Civilområdesansvariga länsstyrelser gällande planering för regionerna. För detta avseende bör redan upparbetade och fungerande samverkansstrukturer mellan Länsstyrelsen och Regionen beaktas, inte minst genom det pågående regeringsuppdraget gällande kommunal hälso-och sjukvård samt socialtjänst (KHOSS). Ett förslag är att Civo-kanslierna samverkar med sektorsansvarig myndighet, d v s Socialtjänsten för övergripande strategiska frågor gällande planering inför höjd beredskap samt för strategisk inriktning vid ett tillstånd av höjd beredskap. Civo-kanslierna bör även ges uppdrag att samverka med det nyligen inrättade kansliet för Nationell samordning, planering och ledning som bemannas av regionerna.

Avsnitt 6.1.1 Vissa identifierade större frågor som inte omfattas av utredningsuppdraget

Lagförslaget bör inkludera kommuner och regioners skyldighet att medverka i planering för civilt försvar

Länsstyrelsen anser att kommuner och regioner utöver sina grundläggande åtaganden enligt lag bör vara skyldiga att på begäran av Länsstyrelsen medverka vid planeringen i det civila försvaret, men att de i sådana fall har rätt till ersättning för betydande kostnader. Länsstyrelsen erinrar om att ett motsvarande krav finns för bland annat privata näringsidkare.

Medverkan från kommuner och regioner i stöd till Försvarsmakten är en nödvändighet i praktiken. Länsstyrelser i allmänhet, och civilområdesansvariga länsstyrelser i synnerhet, som har till uppgift att företräda bland annat kommuner och regioner inför Försvarsmakten, kan få svårt att nå målet för civilt försvar/totalförsvar om inte kraven på kommuner och regioner följer den allmänna kravbilden på det civila försvaret.

Länsstyrelsen föreslår att kommuner och regioner särskilt tilldelas ansvar att planera för värdlandsstöd samt vid behov kunna bistå med värdlandsstöd för utländska Nato-trupper eller amerikanska i enlighet med DCA-avtalet. För att uppfylla vårt åtagande som medlem i Nato krävs ett specifikt ansvarsutpekande som binder kommuner och regioner att bidra mot ersättning.

Behov av värdlandsstöd vid transitering av Nato-trupper kommer troligen att genomföras även vid tillstånd som inte kvalificeras under varken fredstida kris eller höjd beredskap, utan som kommer vara en verksamhet som bedrivs inom ramen för "ordinarie samverkan". Det kan även finnas andra sammanhang inom ramen för "ordinarie samverkan" som nödgar att Länsstyrelsen och/eller Civilområdet upprättar en samlad lägesbild för sitt respektive geografiska område.

Avsnitt 6.3.11 Informationsskyldighet gentemot statliga myndigheter

Givet behovet av kommuner och regioners deltagande i planering av civilt försvar och stöd till Försvarsmakten föreslår Länsstyrelsen ett tillägg gällande informationsskyldighet gentemot statliga kommuner. Kommuner och regioner bör ges skyldighet att hålla Länsstyrelsen informerad utifrån behov, i syfte att kunna fullfölja Sveriges åtagande som Nato-medlem eller som stöd till Försvarsmakten i ett förberedande skede för att öka landets totalförsvarsförmåga. Förslagsvis kan kravet formuleras som informationsskyldighet vid behov kopplat till förmågeökning inom civilt försvar.

Avsnitt 6.3.1 Lagens övergripande syfte

Förmågekraven bör uttryckas på samma sätt som i annan beredskapsreglering och omfatta alla målområden. Nuvarande lagförslag upplevs som "spretig", då innebörden av "grundläggande och likvärdig förmåga" inte ges en tydlig förklaring och är på

övergripande nivå, medan det för särskilda verksamhetskrav är på en hög detaljnivå i vad som ska uppnås.

Länsstyrelsen anser att *alla* riksdagsbeslutade mål på området kris och krig bör vara styrande för kommuners och regioners verksamhet på området. Verksamhetsstyrningen bör utgå från såväl målen för civilt försvar som målen för krisberedskap och totalförsvar. Förslaget till lagstiftning förefaller framför allt vara hämtade från målen för krisberedskap, snarare än från målen för civilt försvar. Till följd av att utredaren har prioriterat bland målen för krisberedskap och civilt försvar, riskerar bristande samstämmighet att råda bland aktörerna i det civila beredskapssystemet.

Avsnitt 6.4 Särskilda verksamhetskrav

Länsstyrelsen ser positivt på att öka tydligheten gällande kommuner och regioners krav på åtgärder för att öka förmåga att hantera både fredstida krissituationer och höjd beredskap. Det framgår dock inte med tydlighet varför just de angivna verksamhetskraven har valts ut, till fördel för andra nödvändiga åtgärder inom ramen för totalförsvarsplanering.

Länsstyrelsen förordar att de särskilda verksamhetskraven utgår men att LKRB kompletteras med ett föreskriftsbemyndigande till Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap och andra myndigheter att precisera lagens översiktliga förmågekrav, efter dialog med länsstyrelser, kommuner och regioner.

Länsstyrelsen Norrbotten ser även behov av att kommande lagstiftning harmoniseras med resultat från utredningen "Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap" (SOU 2022:57), särskilt avseende förslaget hur ansvarsområden gällande civilpliktiga mellan Länsstyrelsen och kommun bör hanteras.

Om särskilda verksamhetskrav ändå kvarstår bör följande beaktas:

- Det bör framgå att det inte är en engångsinvestering/åtgärd utan att till exempel samlingsplatser kräver kontinuerligt underhåll och därmed behöver inkluderas i budgetplaneringen.
- Det bör kompletteras med förmåga att upprätthålla säker och robust kommunikation, både för samverkan med berörda

aktörer och för att kunna nå ut med viktig information till allmänheten vid en fredstida kris eller vid höjd beredskap.

- Särskilda verksamhetskrav bör även gälla för fredstida kriser, då det till exempel kan vara aktuellt för en kommun att kunna erbjuda särskilda samlingsplatser vid ett långvarigt elavbrott där även extrem kyla kan vara en ytterligare försvårande faktor (till exempel i Älvsbyn under januari 2024).

Avsnitt 6.5.4 Förberedande åtgärder för en robust och uthållig ledning

Länsstyrelsen anser att varje kommun och region ska ha tillgång till en funktion för samordning av sitt förberedande arbete inför fredstida krissituationer och höjd beredskap samt krav på inrättande av funktionen tjänsteperson i beredskap (TiB)/Inriktning-och samordningskontakt (ISK).

Länsstyrelsen föreslår vidare en möjlighet för mindre kommuner att dela på funktion för TiB/ISK. Ett exempel där detta har fungerat väl under flera år är delad TiB för kommunerna Piteå och Älvsbyn. Många kommuner har begränsat med resurser för att kunna upprätthålla till exempel en TiB-funktion och samtidigt hantera de ordinarie arbetsuppgifterna.

Denna möjlighet bör även beaktas gällande krav på funktion för samordning. För närvarande råder det konkurrens om kompetensresurser, inte minst med anledning av den växande industrialiseringen i norra delen av landet. Näringslivet är mer konkurrenskraftiga givet att de ofta kan erbjuda en högre lön och i vissa fall även bättre arbetserbjudande än kommun och region.

Länsstyrelsen föreslår vidare att det utreds om ny lagstiftning även bör inkludera att samtliga kommuner och regioner ska ha en utsedd funktion för kriskommunikation och då även funktion för kommunikatör i beredskap. Snabb och korrekt information till allmänheten är i många fall en avgörande faktor för att minimera konsekvenserna av en samhällsstörning. Även för den funktionen bör det beaktas möjlighet för små kommuner att dela på resurser.

Det bör även utöver bestämmelserna om politisk ledning, införas ett tydligt författningsreglerat krav på kommuner och regioner att etablera en ledningsfunktion vid krissituationer.

Avsnitt 6.9 Länsstyrelserna ska utöva tillsyn

Länsstyrelsen ser positivt på förslag om tillsyn som verktyg för att stärka förmågan i kommuner och regioner.

Länsstyrelsen anser vidare att MSB utifrån förtydliganden i föreskrifter ska ge tillsynsvägledning till länsstyrelserna. MSB:s roll bör i föreslagen ny förordning likställas med Säkerhetspolisen och Försvarsmaktens ansvar som samordningsmyndigheter i Säkerhetsskyddsförordningen (2021:955).

Länsstyrelsen föreslår att den föreslagna möjligheten till reglering genom föreläggande förstärks med möjlighet till vitesföreläggande, men att det bör användas sparsamt och endast när andra verktyg uttömts.

Det anges i utredningen att ett föreläggande ska vara ett tillräckligt starkt incitament att göra bättre ifrån sig och att avsaknaden av möjlighet till vitesföreläggande innebär att intressekonflikter med den stödjande rollen minimeras. Det finns skäl att ifrågasätta detta resonemang. Kommunerna kan då också välja att inte följa föreläggandet.

Länsstyrelsen föreslår att formerna för tillsynen förtydligas och att länsstyrelserna ges rätt att förelägga om de handlingar och upplysningar som krävs.

Det är även av vikt att frekvens och omfattning av tillsyn är tydligt angett, för att inte riskera att detta skiljer sig åt mellan länsstyrelserna.

Att kombinera effektiv tillsyn med stöd och samordningsansvar är inte oproblematiskt och kräver eftertanke. Länsstyrelsen bedömer dock att det kan fungera väl. Tillsynen enligt säkerhetsskyddslagen inom länsstyrelsens område är ett exempel på detta. Tillsyn kräver dock resurser vilket innebär att, inom en given ekonomisk ram, kan mindre tid gå till rent stödjande uppgifter.

Avsnitt 6.10.1 Ordningen med överenskommelser mellan staten och SKR bör inte längre tillämpas

Länsstyrelsen delar utredarens bedömning att den nuvarande ordningen med överenskommelser varken är ändamålsenlig eller effektiv samt att ordningen kan ifrågasättas ur ett demokratiskt perspektiv.

Avsnitt 6.10.3 Statens ersättning till kommuner och regioner bör huvudsakligen ske genom höjningar av de generella statsbidragen

Länsstyrelsen bedömer att det finns en allvarlig risk för att mindre kommuner kommer att missgynnas ekonomiskt om medel fördelas enbart utifrån nuvarande ordning för generella statsbidrag. Effekten mildras något, men inte tillräckligt, av utjämningsystemet.

Med ersättning genom generella statsbidrag, även om kostnadsutjämnningen tillämpas, skulle flera kommuner få marginell eller ingen ökning. De kriterier som enligt utredaren ska vara styrande för behovet av åtgärder, såsom strategiskt läge och utsatthet, ingår inte bland de faktorer som påverkar kostnadsutjämnningen. Givet detta bör riskerna med införande av generella statsbidrag ses över och om möjligt minimeras.

Norrbottens län har många små kommuner som samtidigt har en viktig roll utifrån ett totalförsvarsperspektiv.

Givet att små kommuner kan komma att missgynnas i den föreslagna modellen för ersättning genom generella statsbidrag, finns det en risk för negativ förmågeutveckling för dessa kommuner då de inte kommer att ha samma förutsättningar för att kunna uppfylla ställda förmågekrav utan istället hamnar efter. För att undvika detta bör generella statsbidrag kompletteras med en kostnadsutjämnning där strategiskt läge och utsatthet införs som faktorer för ersättning.

En risk med generella statsbidrag är även att kommuner använder medel enligt egna prioriteringar som inte är i linje med att uppnå satta krav på förmågehöjning för just krisberedskap och civilt försvar. Det bör dock samtidigt framhållas att vissa kommuner ser en fördel med det givna förslaget, då det ges en flexibilitet till att använda medel utifrån egna identifierade behov och förutsättningar och att det även innebär en administrativ lättnad för kommuner och regioner.

Länsstyrelsen välkomnar utredningens konstaterande att aktivitetsbaserade åtgärder bör kunna finansieras genom riktade statsbidrag. Länsstyrelsen bedömer dock att sådana åtgärder bör ta ett större utrymme än vad utredaren förefaller anse, och omfatta sådana åtgärder som går utöver den för alla kommuner eller regioner gemensamma grundnivån. Dessa bör identifieras inom

ramen för den ledningskedja som regeringen beskrivit i propositionen *Totalförsvaret 2025–2030* (Prop. 2024/25:34). Regeringen, med möjlighet att bemyndiga MSB, bör ge en övergripande inriktning som förfinas i respektive civilområde och sedan län.

Länsstyrelser bör ges möjlighet att finansiera angelägna beredskapsåtgärder i kommuner

I den mån specifika åtgärder behöver vidtas i kommuner eller regioner bör länsstyrelserna ha möjlighet att säkerställa kommunens eller regionens medverkan. För att möjliggöra detta skulle länsstyrelsen efter dialog, kunna finansiera specifika åtgärder för den enskilda kommunen eller regionen. En del av de medel som utredaren vill anslå till generella statsbidrag bör då reserveras för sådan finansiering. Dessa aktiviteter skulle sedan också kunna följas upp av länsstyrelsen för att säkerställa att de verkligen genomförs med avsett resultat. Länsstyrelserna skulle då få lättare att påverka kommunerna att genomföra åtgärder (liknande systemet med K-företag).

Norrbottens län har ett militärt och säkerhetspolitiskt strategiskt läge, både vad gäller värdlandsstöd men även utifrån risken för väpnat angrepp. Till det bör även den höga takt av industrialisering för den gröna omställningen beaktas, inte minst då utvecklingen av detta anses vara av specifikt intresse för främmande makt vilket även ökar utsattheten för berörda kommuner och för länet i stort.

Länsstyrelsen har ansvar för det län med största geografiska områdesansvaret och är även civilområdesansvarig för 52% av Sveriges yta. Norrbottens län innefattar dock till stor del små kommuner, med därav marginella resurser (såväl ekonomiska som personella) för att kunna uppfylla angivna förmågekrav. Det är därav av vikt att vid ett eventuellt införande av den föreslagna modellen för generella statsbidrag även ges möjlighet för behovsbaserad finansiering.

Länsstyrelsen har i nuläget en god kännedom om kommunernas särskilda behov och förutsättningar. Ovanstående förslag innebär att länsstyrelserna behöver ha ansvar för att upprätta särskild strategisk planering över vilka kommuner som utifrån överenskommelser kan ges ersättning för specifika åtgärder eller större investeringar. För det bör det även ges möjlighet för kommunövergripande investeringar, där flera kan gynnas av insatsen.

Avsnitt 8. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen föreslår att länsstyrelsernas tillsyn träder i kraft 2027, samtidigt som lagens övriga delar.

Tillsynsfunktionen kommer att kräva förberedelser och den kommer säkerligen också att behöva förfinas och hitta sina former över tid. Länsstyrelsen bedömer det dock möjligt att, genom det föreslagna samarbetet med MSB, ha en modell för tillsyn enligt tillsynsvägledning klar när lagen träder i kraft.

Beträffande terminologin i lagförslaget

Avsnitt 6.3.2. "Fredstida och kvalificerad fredstida krissituation"

Länsstyrelsen anser att det är betydelsefullt att detta ordval synkroniseras med övrig lagstiftning och regelverk. Ett exempel är utredningen om konstitutionell beredskap (SOU 2023:75) där begreppet "allvarlig fredstida krissituation" används.

Utöver ovanstående anser Länsstyrelsen Norrbotten att begreppet "kvalificerad fredstida kris" bör utgå, då Länsstyrelsens bedömning är att det dels inte behövs och dels att det faktiskt kan medföra ineffektiv hantering av en händelse.

Motivering för att det inte finns behov av begreppet utgår utifrån nedanstående citat:

(6.3.2 S 241): "Det närmare syftet med att ha begreppet kvalificerad fredstida krissituation i den nya lagen är att detta i grunden ska vara styrande för arten och omfattningen på kommuners och regioners planering och förberedande åtgärder inför fredstida krissituationer som antingen drabbar hela eller stora delar av landet eller endast en eller ett fåtal kommuner eller regioner på ett mycket svårartat sätt."

Utifrån bland annat "Gemensamma förutsättningar för utvecklingen av totalförsvaret 2025–2030" (Fö2024/02054) ska det väpnade angreppet vara dimensionerande för beredskapsmyndigheter och myndigheter inom det militära försvaret. Detta bör även gälla för kommun och region, annars riskerar totalförsvarsplaneringen och i slutändan beredskapen att gå i otakt och därmed försvåra för möjligheter att uppnå uppsatta mål för det svenska totalförsvaret. Givet ovanstående föreslås det därmed att begreppet "kvalificerad

fredstida kris" inte används, utan istället framhäver att planering för kommuner och regioner bör vara att kunna klara av ett väpnat angrepp. I detta kan då samtliga förberedande åtgärder som anges för kvalificerad fredstida kris inkluderas.

Argumentet att användning av begreppet kvalificerad fredstida kris kan medföra ineffektiv hantering av en samhällsstörning baseras på att nuvarande lagstiftning gällande begreppet "extraordinär händelse" innebär en komplexitet i hantering av en händelse, då det är berörd kommun som själva fattar beslut om det är just en extraordinär händelse eller om det "bara är en händelse". Om begreppet "kvalificerad" läggs till finns det risk för att det vid en händelse kommer att uppstå dialog om det "bara" är en fredstida kris eller om det är en kvalificerad fredstida kris. Det är även otydligt i nuvarande lagförslag om vem som ska ha mandat att avgöra vilken nivå som händelsen bör graderas till.

Om begreppet kvalificerad kvarstår bör det åtföljas med tydligt ansvarsutpekande för beslut om när detta tillstånd råder (likt beslut om höjd beredskap) och om ett sådant beslut även innebär specifika åtaganden för kommun och region.

Avsnitt 6.3.3. "Ändamålsenlig och likvärdig förmåga"

Länsstyrelsen anser att det borde räcka med begreppet "god" förmåga som kan förtydligas i förarbeten och i underliggande författning.

Begreppen ändamålsenlig och likvärdig förmåga är nya i beredskapssammanhang och det finns en otydlighet om vad som omfattas av begreppen, vilket kommer göra det svårare för kommuner och regioner att planera och svårare för Länsstyrelsen att genomföra uppföljning och tillsyn samt ge behovsanpassat stöd.

Om begreppet kvarstår är det nödvändigt med en tydlig precisering av vad "likvärdig" förmåga innebär. Det behöver även preciseras om vilken aktör (Regeringen/MSB/Länsstyrelsen/kommunen i fråga) som bedömer om kommunen är av strategisk betydelse eller särskilt utsatt vid ett väpnat angrepp. Detta med anledning av framför allt nedanstående citat:

s 495 f: "Exempelvis behöver en mindre kommun i ett geografiskt område som inte har bedömts vara av strategisk betydelse eller särskilt utsatt om Sverige blir utsatt för ett väpnat angrepp inte

genomföra lika långtgående planering och förberedande åtgärder i fråga om utrymning av befolkningen som en storstadskommun.”

Utifrån ovanstående föreslår Länsstyrelsen Norrbotten att tidigare system med prioriterade (A och B) kommuner återinförs, för att tydliggöra vilka som (av regeringen eller av den myndighet som regeringen ger ansvar till) bedöms vara av just strategisk betydelse eller riskerar att bli särskilt utsatt vid ett väpnat angrepp. Detta för att underlätta för både planeringen och åtgärder för en kommun samt även för Länsstyrelsens tillsynsverksamhet.

Allmänna synpunkter och tilläggsförslag

Länsstyrelsen instämmer i stort till lagreglering med ambitionshöjning i kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig samt att den grundläggande förmågan ska anpassas till strategisk betydelse och utsatthet. Det är positivt att vikten av ett fortlöpande och systematiskt arbete lyfts fram och att kommuner och regioner ska planera och vidta förberedande åtgärder i samverkan med berörda statliga myndigheter. Utöver behovet av att uppnå en viss grundförmåga bör det dock beaktas att en stor del av planeringen kommer att behöva anpassas efter regionala förutsättningar. Planeringen bör därför inriktas genom samma ledningskedja som regeringen lyfter fram för ledning vid höjd beredskap: regeringen – civilområdesansvariga länsstyrelser – övriga länsstyrelser – kommuner/regioner. Respektive nivå bör ha de verktyg som krävs för detta.

Tillägg om folkrätt

Länsstyrelsen föreslår ett tillägg som behandlar folkrätten i lagens inledning. I lagförslaget 8 kap 1 § nämns Genèvekonventionerna från 1949. Här skulle kunna göras ett allmänt tillägg i början.

”Kommuner och regioner ska i sin planering inför och under höjd beredskap beakta och ta hänsyn till folkrättsliga regler och principer”.

Tillägg om Integrering av mänskliga rättigheter, jämställdhets -och barnperspektiv i arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Länsstyrelsen Norrbotten anser att ny lagstiftning bör tydliggöra kommuners och regioners ansvar att inkludera ovanstående

perspektiv i övergripande arbete med krisberedskap och civilt försvar, såväl i planerings- som i hanteringsskedet av en händelse. Krisberedskap och civilt försvar omfattar alla invånare i ett län samtidigt som risker och hot drabbar flickor, kvinnor, pojkar och män olika. Utvärderingar från övningar och samhällsstörningar visar att jämställdhet och mänskliga rättigheter inte har inkluderats i analyser, lägesbilder och beslutsunderlag.

Med bakgrund av det behöver både kommuner och regioner analysera flickors och kvinnors, pojkars och mäns behov, livsvillkor och förutsättningar i sina verksamheter. Kunskapen behöver sedan omsättas i rutiner, organisering, planering och utförande så att alla är delaktiga i beredskapen och har likvärdiga möjligheter till skydd.

Integrering av dessa perspektiv i lagstiftning för kommuner och regioners ansvar ökar möjligheten att vidta åtgärder som är anpassat till olika målgruppers förutsättningar och livsvillkor. Det bekräftar också den viktiga roll både kvinnor och män har i att bygga robusthet och markerar vikten av att kvinnor involveras och deltar på samma villkor som män i arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Avsaknad av mänskliga rättigheter, jämställdhets – och barnperspektiv kan bland annat leda till minskat tillit till samhällets institutioner, vilket i sin tur får en negativ påverkan på försvarsvilja och att tillgodogöra sig viktig information vid en samhällsstörning eller höjd beredskap. Det kan också leda till att kvinnor och mäns olika kompetenser och erfarenheter inte tas tillvara i arbetet med att bygga en god och hållbar beredskap. Konsekvenser av det är att olika målgruppers olika behov inte beaktas i planeringen samt att det försvårar möjligheter att skydda människors liv och hälsa när krisen eller kriget kommer.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövding Lotta Finstorp med biträdande enhetschef för samhällsskydd, Karin Lindgren som föredragande, i samråd med enhetschef för samhällsskydd Anders Öhlund, handläggare på enheten samhällsskydd Niklas Hemphälä, samt totalförsvarshandläggare på Norra Civilområdeskansliet, David Ström.